

GE-026006

Seat No. _____

B. Com. (Sem. VI) Examination**March / April - 2019****BCOME601 : Management Accounting - II**

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 વસ્તુ 'અ'ના ઉત્પાદન માટેના પ્રમાણનું મિશ્રણ નીચે પ્રમાણે છે.

14

માલસામાન	કિલો	કિલોદીઠ કિંમત (રૂ.)
X	20	8.50
Y	12	9.00
Z	08	6.50

સામાન્ય બગાડનું પ્રમાણ દાખલ કરેલ એકમના 10% જેટલું છે.
 ખરેખર ઉત્પાદન 540 કિલો થયું. ખરેખર માલસામાનની વપરાશ અને પડતર નીચે મુજબ છે :

માલસામાન	કિલો	કુલ કિંમત (રૂ.)
X	320	3200
Y	120	900
Z	200	900

નીચેના વિચલનો ગણો :

- (1) માલસામાન ખર્ચ વિચલન
- (2) માલસામાન ભાવ વિચલન
- (3) માલસામાન વપરાશ વિચલન
- (4) માલસામાન મિશ્રણ વિચલન
- (5) માલસામાન ઉપજ વિચલન

અથવા

- 1 'અતુલ મેન્યુફેક્ચરિંગ લિમિટેડ'માં એક વસ્તુના એક એકમના ઉત્પાદન માટે રોકેલા કામદારોને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે : 14

પ્રકાર	કલાકો	મજૂરી દર (રૂ.)	કુલ રકમ (રૂ.)
કુશળ કામદારો	10	12.00	120
અર્ધકુશળ કામદારો	16	4.00	64
બિનકુશળ કામદારો	8	6.00	48
	34		232

ખરેખર કામગીરી : ખરેખર ઉત્પાદન 400 એકમો.

પ્રકાર	કલાકો	મજૂરી દર (રૂ.)	કુલ રકમ (રૂ.)
કુશળ કામદારો	1800	16.00	28,800
અર્ધકુશળ કામદારો	4000	3.60	14,400
બિનકુશળ કામદારો	1680	6.00	10,080
	7480		53,280

નીચેના વિચલનો ગણો :

- (1) મજૂરી ખર્ચ વિચલન
- (2) મજૂરી દર વિચલન
- (3) મજૂર કાર્યક્ષમતા વિચલન
- (4) કામદાર મિશ્રણ વિચલન.

- 2 એક કારખાનામાં જુલાઈ, 2018 દરમિયાન થયેલ ઉત્પાદન અંગે નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી : 14

વિગત	પ્રમાણ	ખરેખર
ઉત્પાદન (એકમોમાં)	15,000	16,250
કામકાજના કલાકો	15,000	16,500
સ્થિર શિરોપરી ખર્ચ (રૂ.)	22,500	25,000
ચલિત શિરોપરી ખર્ચ (રૂ.)	30,000	34,000
કામકાજના દિવસો	25	26

ઉપરની માહિતી પરથી ચલિત પરોક્ષ ખર્ચનાં વિચલનો અને સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચનાં વિચલનો ગણો.

અથવા

2 નીચેની માહિતી પરથી 'ચિંતન કંપની લિ.' માટે ગણતરી કરો :

14

- (1) કુલ વેચાણ વિચલન
- (2) વેચાણ કિંમત વિચલન
- (3) વેચાણ જથ્થા વિચલન
- (4) વેચાણ મિશ્રણ વિચલન
- (5) વેચાણ પેટા જથ્થા વિચલન

વસ્તુ	પ્રમાણ			ખરેખર		
	જથ્થો	એકમદીઠ વેચાણ કિંમત (રૂ.)	કુલ (રૂ.)	જથ્થો	એકમદીઠ વેચાણ કિંમત (રૂ.)	કુલ (રૂ.)
X	1000	30.00	30,000	1000	30.00	30,000
Y	800	36.00	28,800	1200	37.50	45,000
Z	600	42.00	25,200	800	40.50	32,400
	2400		84,000	3000		1,07,400

- 3 (અ) નાણાંના સમય મૂલ્યનો ખ્યાલ સમજાવો. ચક્રવૃદ્ધિ અને વટાવનાં ખ્યાલો સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો. 7
- (બ) રૂ. 20,000 નું ત્રણ વર્ષના અંતે 12%ના દરે ચક્રવૃદ્ધિ મૂલ્ય કેટલું થાય ? 4
નીચેની બે પરિસ્થિતિ માટે જવાબ શોધો :
- (i) ચક્રવૃદ્ધિ વાર્ષિક ધોરણે થતું હોય.
 - (ii) ચક્રવૃદ્ધિ અર્ધ-વાર્ષિક ધોરણે થતું હોય.
- (ક) જો વાર્ષિક વ્યાજનો દર 8% હોય તો બીજા અને ચોથા વર્ષના અંતે 3
મળતા રૂ. 5,000નું વર્તમાન મૂલ્ય શોધો.

અથવા

- 3 (અ) મનન લિમિટેડ રૂ. 4,00,000ની કિંમતનું એક યંત્ર ખરીદવા માગે છે. 7
યંત્રનું અંદાજિત આયુષ્ય પાંચ વર્ષનું છે. ભંગાર કિંમત નથી. કંપનીનો નિયત વળતરનો દર 12% છે. કરવેરાનો દર 50% છે. યંત્રનો ઘસારો અને કરવેરા પહેલાંની પાંચ વર્ષની અંદાજિત કમાણી નીચે મુજબ છે :

રૂ. 1,40,000, રૂ. 1,60,000, રૂ. 2,60,000, રૂ. 2,00,000,
રૂ. 1,20,000.

ગણતરી કરો :

- (1) પરત આપ સમય (વટાવેલ રોકડ પ્રવાહનાં આધારે)
- (2) સરેરાશ વળતરનો દર.

નોંધ : વાર્ષિક 12%ના વટાવ પરિબળે રૂ. 1નું વર્તમાન મૂલ્ય પ્રથમ પાંચ
વર્ષ માટે અનુક્રમે 0.893, 0.797, 0.712, 0.636 અને 0.567 છે.

- (બ) વર્તમાન સમયે રૂ. 3,000 વાર્ષિક 12%ના વ્યાજે છ માસિક ધોરણે 4
ચક્રવૃદ્ધિ થતાં હોય તો 3 વર્ષના અંતે તેનું મૂલ્ય કેટલું થાય ?
- (ક) સરેરાશ વળતર દર પદ્ધતિનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો. 3

4 સ્મિતલ લિમિટેડ પાસે બે દરખાસ્તો છે. જેની વિગતો નીચે મુજબ છે : 14

- (1) પ્રોજેક્ટ - A અને પ્રોજેક્ટ - B દરેકમાં શરૂઆતનું રોકાણ રૂ. 6,60,000
છે અને તેના 5 વર્ષના આયુષ્યના અંતે ભંગાર કિંમત રૂ. 60,000 છે.
- (2) અંદાજે નફો (ઘસારો અને કરવેરા પહેલાંનો) નીચે મુજબ છે :

વર્ષ	પ્રોજેક્ટ-A (રૂ.)	પ્રોજેક્ટ-B (રૂ.)
1	1,65,000	3,30,000
2	2,64,000	2,97,000
3	3,30,000	5,28,000
4	3,96,000	1,65,000
5	4,62,000	1,32,000

- (3) કંપની ઘસારો સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ગણે છે. અને કરવેરાનો દર
50% છે.

- (4) જોખમના પરિબલોને ધ્યાનમાં લઈ પ્રોજેક્ટ-A માટે 15% મૂડી પડતરે અને પ્રોજેક્ટ-B માટે 10% મૂડી પડતરે મૂલ્યાંકન કરવાનું સંચાલકોએ નક્કી કરેલ છે :

બેમાંથી કયો પ્રોજેક્ટ સ્વીકારવો તે :

- (1) ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય
- (2) નફાકારકતાના આંકના આધારે નક્કી કરો.

રૂ. 1નું 5 વર્ષ માટે 10% અને 15%ના વટાવ દરે વર્તમાન મૂલ્ય નીચે મુજબ છે :

વર્ષ	1	2	3	4	5
10%ના દરે વર્તમાન મૂલ્ય	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621
15%ના દરે વર્તમાન મૂલ્ય	0.870	0.756	0.658	0.572	0.497

અથવા

- 4 અંકુર લિમિટેડ તેની ઉત્પાદન ક્ષમતા વધારવાના હેતુથી એક નવું યંત્ર ખરીદવા માગે છે. આ માટે કંપની સમક્ષ બે વિકલ્પો છે. દરેક વિકલ્પમાં શરૂઆતનું રોકાણ રૂ. 1,10,000 છે. અને અંદાજ આયુષ્ય 5 વર્ષનું છે. ચોખ્ખો રોકડ પ્રવાહ નીચે પ્રમાણે છે :

વર્ષ	યંત્ર-A રૂ.	યંત્ર-B રૂ.
1	44,000	22,000
2	22,000	33,000
3	33,000	44,000
4	33,000	44,000
5	44,000	55,000

કયું યંત્ર ફાયદાકારક છે તે વટાવેલ રોકડ પ્રવાહની આંતરિક વળતર દરની રીતે નક્કી કરો :

વર્ષ	1	2	3	4	5
વર્તમાન મૂલ્ય 15% લેખે રૂ. 1નું	0.870	0.756	0.658	0.572	0.497
વર્તમાન મૂલ્ય 20% લેખે રૂ. 1નું	0.833	0.694	0.579	0.482	0.402
વર્તમાન મૂલ્ય 25% લેખે રૂ. 1નું	0.800	0.640	0.512	0.410	0.328

5 નીચે દર્શાવેલ દરેક પેટા પ્રશ્નોના એક કરતાં વધુ જવાબો આપેલા છે. 14

તે પૈકીનો સાચો જવાબ શોધો અને તેના સમર્થનમાં જરૂરી ગણતરી દર્શાવો :
(ગમે તે સાત)

(1) ખરીદ વિભાગના મેનેજર સામાન્ય રીતે નીચેના વિચલન માટે જવાબદાર ગણાય છે.

(અ) પ્રત્યક્ષ માલસામાન ભાવ વિચલન

(બ) મજૂર કાર્યક્ષમતા વિચલન

(ક) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ વિચલન

(ડ) માલસામાન વપરાશ વિચલન

(2) જો માલસામાન વપરાશ વિચલન 20, માલસામાન ખર્ચ વિચલન 44, પ્રમાણ માલસામાન જથ્થો 20 કિલો અને ખરેખર માલસામાન જથ્થો 24 કિલો હોય તો ખરેખર જથ્થાનો કિલોદીઠ ભાવ શો હશે ?

(અ) રૂ. 6

(બ) રૂ. 5

(ક) રૂ. 4

(ડ) રૂ. 3

(3) અ કંપનીના માર્ચ, 2018ના ઉત્પાદન અંગેના મજૂરી-ખર્ચની માહિતી નીચે મુજબ છે :

ખરેખર ચૂકવેલ પ્રત્યક્ષ મજૂરી (રૂ.)16,400

પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ કલાકો4,320

કલાકદીઠ મજૂરીનો પ્રમાણ દર (રૂ.) 3

ખરેખર ચૂકવેલ કામના કલાકો4,100

તો મજૂરી દર વિચલન અને મજૂરી ખર્ચ વિચલન અનુક્રમે _____

હશે.

(અ) -4100 અને + 3440

(બ) -4100 અને -3440

(ક) +3440 અને -4100

(ડ) +3440 અને + 4100

(4) પરોક્ષ ખર્ચની માહિતી નીચે મુજબ છે :

વિગત	પ્રમાણ	ખરેખર
ઉત્પાદનના એકમો	2000	2200
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ રૂ.	10,000	12,000
કલાકો	2000	2250
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ કાર્યક્ષમતા વિચલન શોધો.		

(અ) -250 (બ) +250

(ક) -150 (ડ) +150

(5) નાણાંના સમય મૂલ્યના ખ્યાલ હેઠળ, નાણાંનું મૂલ્ય -

(અ) પછીના વર્ષો કરતાં અગાઉના વર્ષોમાં ઊંચું રહે છે.

(બ) દરેક વર્ષે સરખું રહે છે.

(ક) અગાઉના વર્ષો કરતાં પછીના વર્ષોમાં ઊંચું રહે છે.

(ડ) ઉપરનામાંથી એકેય નહિ

(6) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ અંગે નીચેના વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું છે ?

(અ) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ હંમેશા સ્થિર રહેતો હોય છે. તેના વિચલન હોઈ શકે નહિ.

(બ) સ્થિર ખર્ચ બજેટ વિચલન એટલે બજેટ મુજબનો કુલ પરોક્ષ ખર્ચ અને ખરેખર થયેલ સ્થિર ખર્ચનો તફાવત.

(ક) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચના વિચલનો શોધતાં વસૂલાતનો દર ગણવો જરૂરી નથી.

(ડ) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચનાં કાર્યક્ષમતા વિચલન હોઈ શકે નહિ.

(7) ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ નીચેના પૈકી એક ઉપર ગણાય છે.

(અ) ફક્ત મુદ્દલ રકમ પર

(બ) મુદ્દલ રકમ + વ્યાજની રકમ ઉપર

(ક) ફક્ત વ્યાજની રકમ પર

(ડ) ઉપરનામાંથી એકેય નહિ

- (8) રોકાણમાંથી ઉદ્ભવતા રોકડ પ્રવાહનું વર્તમાન મૂલ્ય અને રોકાણનું વર્તમાન મૂલ્ય એક સરખું હોય તો તે યોજના -
- (અ) અસ્વીકાર્ય છે.
- (બ) તેનો નફાકારકતાનો અંક એક કરતાં વધુ છે.
- (ક) તેનો નફાકારકતાનો આંક એક કરતાં ઓછો છે.
- (ડ) ઉપરનામાંથી એકેય નહિ
- (9) પિન્કુ લિમિટેડ કંપનીનું એક યોજનામાં રોકાણ રૂ. 2,75,000 છે. ત્રણ વર્ષ દરમિયાનનો મળતો રોકડ પ્રવાહ અનુક્રમે રૂ. 1,10,000, રૂ. 1,65,000 અને રૂ. 1,10,000 છે. 10% વટાવના દરે વટાવ પરિબળ અનુક્રમે 0.9091, 0.8265 અને 0.7513 છે (ઘસારો અને કરવેરા ધ્યાનમાં લેવાના નથી). તો તેનું ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય કેટલું હશે ?
- (અ) રૂ. 44,017 (બ) રૂ. 27,500
- (ક) રૂ. 41,580 (ડ) રૂ. 33,495

ENGLISH VERSION

- 1 The following is the standard mix of production of product-A :

14

<i>Materials</i>	<i>Kgs</i>	<i>Price per kg (Rs.)</i>
X	20	8.50
Y	12	9.00
Z	08	6.50

The standard loss is 10% of units introduced. Actual production is 540 kgs. The actual consumption and cost of material used is as under :

<i>Materials</i>	<i>Kgs</i>	<i>Total Price (Rs.)</i>
X	320	3200
Y	120	900
Z	200	900

Calculate the following variances:

- (1) Material Cost Variance
- (2) Material Price Variance
- (3) Material Usage Variance
- (4) Material Mix Variance
- (5) Material Yield Variance

OR

- 1 Atul Manufacturing Ltd. data relating to workers employed for production of one unit of production is as follows :

14

<i>Types</i>	<i>Hours</i>	<i>Wage Rate Rs.</i>	<i>Total Amt. Rs.</i>
Skilled Labour	10	12.00	120
Semi-skilled labour	16	4.00	64
Unskilled Labour	8	6.00	48
	34		232

Actual performance : Actual production 400 units

<i>Types</i>	<i>Hours</i>	<i>Wage Rate Rs.</i>	<i>Total Amt. Rs.</i>
Skilled Labour	1800	16.00	28,800
Semi-skilled labour	4000	3.60	14,400
Unskilled Labour	1680	6.00	10,080
	7480		53,280

Calculate following variances :

- (1) Labour Cost Variance
- (2) Wage Rate Variance
- (3) Labour Efficiency Variance
- (4) Labour Mix Variance.

- 2 The details of production of a company for July, 2018 are as follows : 14

<i>Particulars</i>	<i>Standard</i>	<i>Actual</i>
Output (in units)	15,000	16,250
Operating Hours	15,000	16,500
Fixed Overheads (Rs.)	22,500	25,000
Variable Overheads (Rs.)	30,000	34,000
Working Days	25	26

You are required to work out the variable overheads variances and fixed overheads variances.

OR

- 2 From the following data of Chintan Co. Ltd. calculate : 14
- (1) Total Sales Value Variance
 - (2) Sales Price Variance
 - (3) Sales Volume Variance
 - (4) Sales Mix Variance
 - (5) Sales Sub Volume Variance

<i>Product</i>	<i>Standard</i>			<i>Actual</i>		
	<i>Volume Kgs.</i>	<i>Sale Price per unit Rs.</i>	<i>Amount Rs.</i>	<i>Volume Kgs.</i>	<i>Sale Price per unit Rs.</i>	<i>Amount Rs.</i>
X	1000	30.00	30,000	1000	30.00	30,000
Y	800	36.00	28,800	1200	37.50	45,000
Z	600	42.00	25,200	800	40.50	32,400
	2400		84,000	3000		1,07,400

- 3 (a) Explain the concept of Time value of money and explain the concept of compounding and discounting in brief. 7
- (b) What amount will be, if invested Rs. 20,000 for 3 years at 12% compound interest per annum ? 4
- (i) Compounding is done annually.
 - (ii) Compounding is done semi-annually.

- (c) If the annual interest rate is 8% what will be present value of Rs. 5,000 received at the end of the 2nd and the 4th year ? 3

OR

- 3 (a) The Manan Ltd. wants to purchase a machine at the cost of Rs. 4,00,000. Estimated life of the machine is five years. There is no scrap value of the machine. Expected rate of return is 12%. Tax rate applicable is 50%. Estimated incomes before depreciation and tax is as follows : Rs. 1,40,000, Rs. 1,60,000, Rs. 2,60,000, Rs. 2,00,000, Rs. 1,20,000. 7

Calculate :

- (1) Pay back period on the basis of discounted cash flow.
(2) Average Rate of Return.

Note : At 12% discount factor, the present value of Rs. 1 for first five years is 0.893, 0.797, 0.712, 0.636 and 0.567 respectively.

- (b) If the interest is compounded every six month @ 12% annually on Rs. 3,000, what will be the amount at the end of 3 years period ? 4
- (c) Explain the concept of average rate of return method. 3

- 4 Smital Ltd. has two proposals of which the details are as below : 14

- (1) Project A and Project B – The initial investment is Rs. 6,60,000 for each project and the scrap value is Rs. 60,000 at the end of the life of five years.
- (2) The estimated profit (before depreciation and tax) is as follows :

<i>Year</i>	<i>Project A Rs.</i>	<i>Project B Rs.</i>
1	1,65,000	3,30,000
2	2,64,000	2,97,000
3	3,30,000	5,28,000
4	3,96,000	1,65,000
5	4,62,000	1,32,000

- (3) The rate of taxation is 50% and company adopts the straight line method for depreciation.
- (4) The directors have decided by considering risk factors for the rate of 15% capital cost for the project A and 10% capital cost for the project B.

Determine using :

- (1) Net Present Value Method.
- (2) Profitability Index Method, which of the two proposals should be accepted ?

The present value of Rs. 1 for first five years @ 10% and 15% p.a. is as follows :

Year	1	2	3	4	5
Present value @10%	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621
Present value @ 15%	0.870	0.756	0.658	0.572	0.497

OR

- 4 “Ankur Ltd.” wants to purchase a new machine to increase their production capacity. The company has two alternatives. On this, the initial investment is Rs. 1,10,000 for each option and the estimated life is 5 years. 14

The net cash flow is as follows :

<i>Year</i>	<i>Machine A Rs.</i>	<i>Machine B Rs.</i>
1	44,000	22,000
2	22,000	33,000
3	33,000	44,000
4	33,000	44,000
5	44,000	55,000

Decide, which machine is more beneficial using the method of internal rate of return on discounted cash flow.

Year	1	2	3	4	5
The present value of Rs. 1 @ 15%	0.870	0.756	0.658	0.572	0.497
The present value of Rs. 1 @ 20%	0.833	0.694	0.579	0.482	0.402
The present value of Rs. 1 @ 25%	0.800	0.640	0.512	0.410	0.328

- 5 The sub questions below are provided with more than one answers. Find out true answer and also show your necessary calculations (any seven) 14

(1) The purchase department manager is usually held accountable for the

- (A) Direct Material Price Variance
- (B) Labour Efficiency Variance
- (C) Variable Overhead Expenditure Variance
- (D) Material Usage Variance

(2) If Material usage variance is 20, Material cost variance is 44, standard material quantity is 20 kgs and actual material quantity is 24 kgs, what will be the price of actual material quantity per kg ?

- (A) Rs. 6
- (B) Rs. 5
- (C) Rs. 4
- (D) Rs. 3

(3) The data regarding labour-expense about production of the A company of March, 2018 is as follows :

Actual paid direct labour (Rs.).....16,400

Direct standard hours4,320

Standard wage rate per hour (Rs.) 3

Actual paid hours4,100

Hence the labour rate variance and labour cost variance will be respectively.

- (A) -4100 and + 3440
- (B) -4100 and -3440
- (C) +3440 and -4100
- (D) +3440 and + 4100

<i>Particulars</i>	<i>Standard</i>	<i>Actual</i>
Production units	2000	2200
Variable Overheads.....	Rs. 10,000	12,000
Hours	2000	2250

(A) -250 (B) +250
(C) -150 (D) +150

- (A) is higher in earlier years than in later years.
(B) is equal in all the years.
(C) is higher in later years than in earlier years.
(d) None of the above

- (A) As fixed overhead always remains fixed there can be no variance as regards fixed overheads.
- (B) Fixed overhead budget variance is the difference between total fixed overheads as per budget and actual fixed overheads.
- (C) While computing fixed overhead variance, it is not necessary to work out recovery rate.
- (D) There can be no efficiency variance in fixed overheads.

- (A) Principal amount only
- (B) On Principal amount + Interest amount
- (C) Interest amount only
- (D) None of the above

- (8) If present value of total investment and present value of cash flow are equal then project
- (A) is unacceptable
 - (B) has a profitability index more than one
 - (C) has a profitability index less than one
 - (D) None of the above
- (9) Pinku Company Ltd. has invested Rs. 2,75,000 in a project. The cash inflow of three years is as follow respectively. Rs. 1,10,000, Rs. 1,65,000 and Rs. 1,10,000. The discount factor at 10% discount rate is as follows : 0.9091, 0.8265 and 0.7513 (Depreciation and taxes are to be ignored). Which of the following is the net present value?
- (A) Rs. 44,017
 - (B) Rs. 27,500
 - (C) Rs. 41,580
 - (D) Rs. 33,495
-